

поведінки.

Литература

1. Методика и технология работы социального педагога: Учебное пособие для студентов высш. учебн. заведений / Б.Н. Алмазов, М.А. Беляева, Н.Н. Бессонова и др.; Под ред. М.А. Галагузовой, Л.В. Мардохоева. — М.: Изд. Центр «Академия», 2002.
2. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. — М.: ТЦ «Сфера», 2001.
3. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общ. ред. М.А. Галагузовой. — М.: «Владос», 2000.
4. Энциклопедический словарь социальной работы / Под ред. Л.Э. Купальского и М.С. Мацковского. — 1993. — Т 1.

ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ЗНАЙ З ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Хоменко П.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Освіта і підготовка мають озброїти молодих людей основними знаннями і навичками, зокрема знаннями принципів нових інформаційних технологій і вміння користуватися ними. виховати в них прагнення розвивати здатність чітко і критично мислити, застосовувати відкритий та винахідливий підхід до розв'язання проблем і прийняття рішень, а також почуття соціальної відповідальності" [4].

Комплексне вивчення природних систем у процесі їх взаємодії з людським суспільством — характерна риса екологізації науки, що сприяє подоланню суперечностей між процесами пізнання та перетворювальною діяльністю людини. Внаслідок екологізації науки у своєму розвитку трансформуються від загальної екології до наук біологічного, хімічного, технічного, сільськогосподарського циклів, а також до наук медичного циклу та суспільних наук [1].

В структурі оновленої системи освіти знання, уміння і навички вже не є центральною ланкою, навколо якої будується весь навчально-виховний процес. В людиноцентричній моделі освіти головним пріоритетом є формування компетентностей особистості. Даний факт не потрібно розуміти як повне ігнорування ролі знання з конкретних навчальних дисциплін. Навпаки, до предметних знань пред'являються нові вимоги, які зумовлюють ці знання служити інтересам розвитку особистості, її духовної та матеріальної сфери [2].

Функціональні знання визначаються як чітка, об'єктивна, систематизована наукова інформація засвоєна до рівня осмислення її зовнішніх та внутрішніх зв'язків та здатна до творчої реалізації особистістю в змінних умовах її існування, як складова частина формування ключових компетентностей [5].

Основною тенденцією екологічної освіти сьогодні є її інтеграція в офіційну загальноосвітню систему. Вивчення проблем навколишнього середовища на сучасному етапі, сьогодні розглядається не лише як викладання екологічних питань в рамках окремих предметів. Ідеться про

те, що викладання кожної дисципліни має бути пронизане екологічними ідеями, встановлено тісний зв'язок між навчальними предметами.

Зважаючи на загальні задачі екологічної освіти в середній школі, можна накреслити конкретні задачі природоохоронного напрямку шкільного курсу хімії: розкрити єдність органічного та неорганічного світу, показавши вплив діяльності людини на оточуючий світ, на цій основі, необхідність бережливого ставлення до природи; розкрити двояку роль хімічної промисловості, яку вона відіграє відносно природи; показати двояку роль речовин та їх систем, яка залежить в основному від їх концентрації та полягає в тому, що в разі однієї концентрації речовини є біологічно необхідними, а за другої концентрації — шкідливими для оточуючого середовища; розглянути особливості науково-технічного прогресу з позицій охорони природи; озброїти учнів практичними вміннями й навичками, що дозволяють брати участь у посилюючих заходах з охорони природи [1].

Проблема функціональності знань тісно пов'язана з формуванням екологічної компетентності учнів.

Структура формування екологічної компетентності представлена на Рис.1 [3].

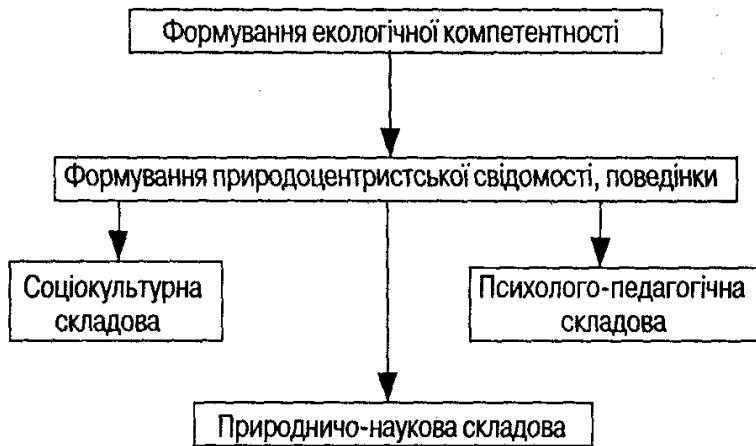


Рис. 1. Структура формування екологічної компетентності.

Соціокультурна складова забезпечує розуміння підлітком єдності людини, суспільства взагалі та природи, розуміння взаємозв'язків між цими компонентами. Вона характеризує як матеріальну та духовну культуру суспільства, так і індивідуальні здібності людей та їх вихованість. Забезпечує формування підлітка як активної одиниці суспільства.

Психолого-педагогічна складова пов'язана з екологічним вихованням та навчанням, розкриває роль екологічної культури та природоохоронної діяльності у формуванні особистості підлітка.

Природничо-наукова складова передбачає екологічну підготовку, в ході якої учні здобувають знання про природу, в них формується екологічний світогляд (система поглядів про цілісність природних систем) та вміння вести еколого-природоохоронну діяльність.

Отже проблема екологічної освіти учнів тісно пов'язана із про-

блемою формування екологічної компетентності, складовою якої є функціональні предметні знання.

Література

1. Богданова Л.Є. Екологічне виховання на уроках хімії. — Х.: Вид. Група „Основа“, 2004. — 96 с. — (Б-ка ж. „Хімія“; Вип.. 9 (21)).
2. Гайдаш Г.С. Розвиток екологічної компетентності у сфері «Я і природа»: Крок за кроком до життєвої компетентності та успіху. — К., 2002.
3. Дюрдієва Г. Підготовка учнівського активу до екологічної просвітницької діяльності //Біологія і хімія в школі. — №3. — 2005. — С. 42–43.
4. Резолюція Ради Європи „Про освіту і підготовку молоді віком від 16 до 19 років: проблеми і перспективи“ //Бюлетень бюро інформації ради Європи в Україні №9. — С. 25.)
5. Хоменко П. Функціональність знань як педагогічна проблема // Біологія і хімія в школі. — №6. — 2003. — С. 50–52.

СТРУКТУРА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ

*Цимбалюк Я.С., Савлучинська Л.Г.
Південноукраїнський державний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського*

У сучасній науці поняття «екологія» не обмежується тільки біологічним значенням. Стосовно суспільства, людини біологічний бік цього поняття характеризується єдністю із соціальними, економічними, технічними, гігієнічними факторами життя людей.

Вже на ранніх етапах розвитку екології природне середовище вивчалось з урахуванням впливу на нього людини, її господарської діяльності. Із зростанням технічної могутності людства посилюється його вплив на природу. Кризові ситуації у взаємовідносинах суспільства і природи виникли через порушення людиною законів природи. [1] Сучасна екологія виходить із цілісності соціально-природного середовища як простору життєдіяльності людини та базується на таких принципових положеннях:

- єдність системи «природа — суспільство — людина»;
- людина — частина природи, і її розвиток є фактором зміни природи;
- людська істота — частина історії природи, і її перетворення складає основу самого людського життя;
- єдність історії природи та історії суспільства (що виявляється в процесі праці);
- розвиток нової екологічної культури (що визначає рівень ставлення людини до природи).

З урахуванням цих теоретичних основ сучасної екології розробляються проблеми екологічної культури та її виховання, розглядається суть екологічної культури, роль і місце школи та педагогіки у формуванні екологічної грамотності підростаючого покоління [2,4]. Людина, яка оволоділа екологічною культурою, усвідомлює загальні закономірності розвитку природи й суспільства, розуміє, що історія суспільства є наслідком історії природи, що природа складає першооснову становлення та існування людини. Необхідною умовою формування екологічної